

Hoşlaşyk tekstiniň kodlary

Category: Kitapcy, Psihologiýa, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Hoşlaşyk tekstiniň kodlary HOŞLAŞYK TEKSTINIŇ KODLARY

Ysmaýyl Hakgy Baltajyogly (1886 –1978)...

Respublikamyzyň ilkinji ýokary okuw jaýynyň ilkinji rektory...

Ýazyjy, syýasatçy, hatdat... (özem ol hatdatlyk sungatynda **«alaw ýazgysy»** diýen täze stil hem oýlap tapypdy. Onuň 1957-nji ýylda **Kurany-Kerimi** türk diline terjime edendigini-de belläp geçesim gelýär.)

Kyrk alty ýyllap **“Yeni Adam”** («Täze adam») žurnalyny çykardy...

«Dârülfünun-ı Osmâni»-de (häzirki Stambul uniwersiteti) okaýarka, janly organizmleriň aýratynlyklaryny öwrenýän morfologiýa ylmy bilen gyzyklandy. Bu gyzyklanma ony Türkiýäniň ilkinji grafologiýa (golýazmalardan ony ýazanyň ýa-da göçürijiniň hüý-häsiýetlerini we duýgylaryny kesgitleme tilsimi) hünärmeni etdi.

Ýazuw psihologiýa metodikasy, prinsipleri boýunça makalalary, kitaplary ýazdy, sud mejlislerine bilermen (ekspert) bolup gatnaşdy, halkara konferensiýalara gatnaşdy...

Hat ýazuwy arkaly adamyň hüý-häsiýetini analizlemegi ilkinji gezek merhum Baltajyoglundan eşitdim. Ýeri...

Elektron (ýa-da wirtual) sferada klawiatura bilen ýazylandanam «hüý-häsiýet analizini» edip bolýarmyka? Hatyň uslybyna, dowamly goýberilýän ýazuw säwliklerine, wakalaryň beýan ediliş tertibine, wakanyň başyndan görnetin netije çykarmaga we hatda sahypalaryň gyrasyna, sözleriň we harplaryň arasyndaky boşluklara, saýlanyp alynan harplaryň ölçegine (ululygyna-kiçiligine) seredilip öwrenilýär...

Ýurdumyzda kän bir bilinmeýän bolsa, **grafologiýa** ylmyndan adamlary tanamak we göz önüne tutulan aýratynlyklara eýe kişilere baha bermek maksady bilen häzirkizaman dünýäsinde giňden ulanylýar...

Ysmaýyl Hakgy Baltajyogly şeýle diýilýär:

“Adamyň islendik gymyldy-hereketi gönüden-göni onuň şahsy aýratynlygynyň miwesidir.”

Geleliň esasy temamyza:

■ TEKSTIŇ ANALIZI

Berat Albaýragyň ministrlikden duýdansyz hoşlaşygy uly gürrüň boldy, häzirem dilden düşenok. Ýurtda onuň işden gitmegi barada pikirini aýtmadyk galmady!

Küllyýeden (Prezident köşgünden) ses-seda çykmary. Elimizde ýekeje “delil” bar: ministr Albaýragyň instagram hasabyndan paýlaşan hoşlaşyk jümlesi!

Tekstiň ilkinji jümlesi şu:

“Bäş ýyla golaý işlän ministr wezipämden saglyk ýagdaýym sebäpli öz islegim bilen el çekmegi makul bildim. Mundan soňky wagtymy birnäçe ýyllap iş sebäpli göwnejaý seredip bilmedik ýakynlaryma – menden hiç wagt goldawyny gaýgyrmadyk ejeme, kakama, aýalyma we çagalaryma aýyrmakçy.”

Grafologiýada şeýle diýilýär: beýan ediş tertibine görä yzygiderli şekilde wakalary gürrüň berýän bolsa, öňden meýillesdirilen işler bardyr, emma ýazgynyň başynda görnetin netije çykarma alamatlary bar bolsa, onda bu gönüden-göni özüni aklamaga synanyşýandygyny görkezýär!

Tekstiň giriş bölegindäki söz säwligi bu kesgitlemäni hasam güýçlendirýär:

Albaýrak “edememe karary aldym” diýýär. Dogry ýazylyşy “etmeme karary aldym” bolmalydy!

Bu türkçe ýazylan ýönekeý säwlikmi, ýa-da häzirki ruhy ahwalynyň daşyna syzmagymy? Bu onuň ygtyýarlygynyň çäklendirilendigini aňlatmaýarmy?

Maşgalasyndan aýratyn söz açmagy «ýekelik-ýeke goýulma» manysyny berýärmí?

Galyberse-de:

Albaýragyň hoşlaşyk hatynda «-da», «-de» goşulmalaryny ulanyşynda we kiçi harp bilen ýazyp başlamaly sözleriň uly

harp bilen ýazylşynda ýa-da nokat belgileriniň goýluşynda birnäçe grammatiki säwlikler bar.

Ümlük säwligi-de grafologiýanyň ugruna degişli...

Tekst geňeşçilere sala salynman, hiç kime gözden geçirtmän, okatman, oýlanman-ölçermän, duýdansyz dörän öýke-kinäniň, howul-haralygyň bady bilen ýazylandygyny görkezmeýärmí?

Şu şuny soramagymyza sebäp bolýar:

– Albaýrak duýguçyl iniş-çykyşlary ýokary impulsiw şahsmy? Ony şu derejede öýkeleden zat nämekä? Kime gahary gelýärkä? Prezidentinemi? Gaýynatasynamy?

Öz islegi bilen işden gidýändigini özüni şul wezipä goýan Prezidente däl-de, nämüçin «jemgyýetçilige» mälim edýär? Sowal köp...

■ ÖÝKÄNIŇ SOŇY

Meň pikirimçe hoşlaşyk tekstiniň iň täsirli we iň täsin jümlesi şu:

“At yzynyň it yzyna garyşan, hak bilen batyly aýyl-saýyl etmegiň kynlaşan şular ýaly kyn döwründe bize ynam bildirip dogra-dileg eden her bir ildeşimizden Rebbim razy bolsun.”

Hoşlaşyk “(Alla) soňumuzy haýyr eýlesin!” diýibem gutarýar.

Bu iki jümläni nädip teswirläp bolar?

Jümleler Erdoganyň häkimiýetini nyşanalamaýarmy?

Yslam medeniýetinde hiç wagt oňlulyga “Alla soňumuzy haýyr eýlesin” diýilmeýär! Ykdysadyýete jogapkär ministriniň muny ýazmagy täsin dälmi?

Ykdysadyýetiň real ýagdaýy pikir edişimizden has erbetmikä? Bulam hiç welin, hemme zadyň gülala-güllükdigi we hemme zadyň gowulyga tarap özgerýändigini barada umytlandyryjy sözleri hemişe hut özi aýdyp gelmedimi? Şindi näme boldy? «Tahýa düşdi, kel göründi» boldumy?

Hoşlaşyk teksti bize şular ýaly detallary berýär, ýöne sözi mundan artyk süýndürmälí. Sözümiň soňuny şuny aýdyp jemlesem gowy bor:

Hoşlaşyk teksti, gynansak-da, ýokary wezipeli döwlet

ýolbaşçysy ýaly däl-de, gaýynatasyna gahary gelen köreken deý
ýazana meňzeýär...

Käşgä, gahary köşeşensoň ýazan bolsady...

Çünki, gaharyň soňy puşeymanlykdyr...

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazetini, 13.11.2020 ý. Publisistika